

15 ЧЭРВЕНЯ 1999г.

АЎТОРАК

НАВІНЫ

№65 (596)

КОШТ СВАБОДНЫ

СЫНОК
стар.4

Цёмная справа

Падчас вынясення прысуду
па справе Мікалуцкага ў зале суда
не было нават сваякоў асуджаных

Алег ГРУЗДЗІЛОВІЧ

У мінулую пятніцу быў абвешчаны прысуд тром жыхарам Магілёва, якія праходзілі па справе аб забойстве Яўгена Мікалуцкага і падрыхтоўцы замаху на прэзідэнта Лукашэнку. Віктар Янчэўскі быў прызнаны вінаватым па шэрагу артыкулаў крывізнага кодэкса, у тым ліку бандытызм, падрыхтоўка тэракта і наўмыснае забойства. Янчэўскі сябе вінаватым не прызнаў, але суд знайшоў ягоную віну даказанай і даў яму 11 гадоў калоніі строгага рэжыму з канфіскацыяй маёмасці. Адправіўшы ў турму Анатоль Гаўрылаў. Яго таксама прызналі ўдзельнікам бандыцкай групы, якая займалася падрыхтоўкай тэрактаў ды іншымі злачынствамі. Усяго Гаўрылаву прысудзецца правесці за кратамі 5 гадоў. Па звестках, ён спадзяваўся на вызваленне ў зале суда. Гэтага дачакаўся толькі Раман Радзікоўскі. Суд прызнаў Рамана вінаватым па 213-м артыкуле КК, звязаным з незаконным захаваннем зброі, і прысудзіў яму чатыры гады, але дзякуючы таму, што ён чарнобыльскі лівідатар і падпадае пад амністыю, Радзікоўскага вызвалілі ў зале суда.

Як абвясціў суддзя Фёдар Чубакев, прысуд канчатковы і пад абскарджанне не падпадае. Міль тым на працэсе так і не было высветлена, хто ж замовіў забойства прэзідэнтскага кантралёра Яўгена Мікалуцкага. Паводле інфармацыі Вярхоўнага суда, узбуджаная новая

крывізнальная справа, якая і павінна адказаць на гэтае прынцыповае пытанне.

Атрымліваецца, двух чалавек адправілі ў турму, аднаго пратрымалі амаль два гады ў ізалятары, а хто і навошта загадаў ім знішчыць Мікалуцкага, такі невядома. Узнікаюць сумненні — а ці сапраўды гэты загад выканалі тыя, на каго зараз паказвае палец суду? І ўвогуле, ці не сведчаць шматлікія нестыкоўкі ў гэтай справе на карысць таго, што сапраўдныя забойцы Мікалуцкага гуляюць на волі?

Заслона сакрэтнасці

Паказальная атмасфера звышасакрэтнасці, якая ўвесь час суправаджае гэты працэс. Быццам бы з-за таго, што на працэсе будуць закрануты нейкія дзяржаўныя тайны, яго ад пачатку абвясцілі закрытым. У тым ліку і маці абвінавачаных у суд не пускалі. Трымалі язык за зубамі і адвакаты. Гэтак моцна, што нават не паведамілі родным абвінавачаных, калі адбудзецца абвешчэнне прысуду. Прэс-служба Вярхоўнага суда сцвярджае зараз, што менавіта адвакаты павінны былі пайнфармаваць родных і быццам бы гэта зрабілі. Родныя абураліся. Нявеста Радзікоўскага Наташа і маці Гаўрылава Яўгенія Іванаўна заяўляюць, што іх з'арыентавалі «прыкладна на панядзелак». Гэтак жа абышліся і з маці Янчэўскага. Ёй увогуле паралілі «не займацца плёткамі і нікому не званіць». Што ў выніку?

Аляксандр Лукашэнка ў ганаровай варце каля труны Яўгена Мікалуцкага

Паводле закона, пасля абвешчэння прысуду родныя маюць гадзіну для сустрэчы і размовы з асуджаным непасрэдна ў судзе. Гэта такая ўзаконеная міласць да людзей, якіх надоўга адправяць у турму. Радзікоўскі і Гаўрылаў ды іх родныя гэтай магчымасці аказаліся пазбаўленыя. Выпадакова?

Кажа Яўгенія Гаўрылава:
«Гэтым прысудам я ашалоmlеная. Па твары майго сына на экране тэлевізара я бачыла, што і ён быў у страшнай разгубленасці. Мне дакладна вядома, што Толька абяцалі вызваленне. Мне пераказвалі словы следчага: «Дзякуючы гэтай маленькаму чалавеку (маеца на ўвазе мой сын) раскрытае гэтае злачынства. Аляксандр Рыгоравіч яму асабіста паціснуў руку...» Гэтак сказаў следчы. За што ж, згодна са следчым, паціскаў Аляксандр Рыгоравіч руку майму сыну?»

Яўгенія Гаўрылава ўздгадвае, што на яе сына аказваўся ціск, што ён спачатку праходзіў па справе як сведка, а потым трапіў у турму КДБ і стаў абвінавачаным. «Я з гэтым прысудам не пагаджуся і буду хадзіць па ўсіх інстанцыях», — заяўляе зараз маці Гаўрылава. Ці не запозна?

Арсенал у гаражы

Нам удалося праслухаць магнітафонны запіс прысуду, які быў абвешчаны Янчэўскаму, Гаўрылаву і Радзікоўскаму. Асабіста мяне найбольш уразіў з гэтага прысуду пералік зброі і тэхнічных прыладаў, што былі канфіскаваныя ў «бандытаў»: аўтаматы, пісталеты, глушыцелі да іх, патроны, гранаты, узрыўчатка, аўтаматныя ражкі, нават кулямётная стужка, бікфордаў шнур, штык-нажы. З тэхнічных прыстававанняў — пульты, дэтанатары, акамулятары, сканер і амаль дзесятак розных радыястанцыяў. Усё гэта быццам служыць на карысць версіі пра тое, што падсудныя ўдзельнічалі ў забойстве Мікалуцкага і рыхтавалі замах на прэзідэнта. Але як удалося высветліць, з гэтага арсенала ім практычна нічога не належала. Уся зброя, сцвярджае следства, знойдзеная ў гаражы нябожчыка Ткачова (былога гэбіста), які пры таямнічых абставінах памёр у магілёўскім ізалятары. Але, хто зараз можа высветліць, што сапраўды належыць Ткачову, а што «яму маглі прыпісаць»? У выніку ўсю зброю і тэхнічныя прылады суд перадаў магілёўскай міліцыі.

Заканчэнне на стар.2

ГАРАЧАЯ ЛІНІЯ

Дзень грамадзяніна

Незвычайную агітацыйную акцыю правалі 13 чэрвеня ў Віцебску мясцовыя прадстаўнікі Аб'яднанай грамадзянскай партыі (АГП) — на працягу 11 гадзінаў тут у форме народнага гуляння праходзіў Дзень грамадзяніна. У імправізаваным канцэрце ўзяў удзел намеснік старшыні АГП Алесь Дабравольскі: акампануючы сабе на гітары, ён праспяваў дзве песні на вершы Уладзіміра Караткевіча.

Аддзел інфармацыі

Урачыстасці ў Чырвоным касцёле

27 чэрвеня ў сталічным касцёле святых Сымона і Алены (Чырвоным касцёле) адбудуцца ўрачыстасці, прысвечаныя 10-годдзю Таварыства беларускай мовы імя Францыска Скарыны (ТБМ).

Аддзел інфармацыі

Гродзенцы абышлі мінчукоў

Самым «аўтамабілізаваным» горадам у Беларусі з'яўляецца Гродна — на тысячу жыхароў тут прыпадае 163 машыны індывідуальнага карыстання. У Мінску — на 28 менш. Гродзенскія аўтаўладальнікі аддаюць перавагу «Аўдзі» і «Фольксвагенам».

Антон ЛАБОВІЧ, БелаПАН

наша
свабода

НАДВОР'Е

16 чэрвеня па рэспубліцы чакаецца пераменная воблачнасць, па Гродзенскай і Віцебскай абласцях месцамі кароткачасовы дажджы і навальніцы. Вечер паўночна-ўсходні, 6—11 м/с, пры навальніцах магчымыя парывы да 15—20 м/с. Тэмпература паветра ўначы +14—+19.

Курс наяўнага долара на «чорным рынку»
430 000

РЭХА

Вялікая перамога маленькага класа

Расціслаў ПЕРМЯКОЎ

У сярэдняй школе N 191 будзе беларускамоўны 10-ты клас. Пра гэта НАВІНАМ афіцыйна паведаміла ўпраўленне адукацыі Мінгарвыканкама.

Мясяц таму мы пісалі пра бяду вучняў беларускага 9-га класа гэтай школы: іх клас збіраўся расфармоўваць і далей навучаць на рускай мове. Такім чынам, парушалася права дзяцей на атрыманне сярэдняй адукацыі на роднай дзяржаўнай мове. «Што ж гэта робіцца ў нашай краіне, калі знішчаецца беларускі этнас і ўсё, што яму належыць?» — пыталіся пятнаццацігадовыя вучні.

Чыноўнікі з ўпраўлення адукацыі Мінгарвыканкама «махнулі рукой» на нерэнтабельнасць беларускамоўнага класа і вырашылі дазволіць навучацца па-беларуску. І за прынятае рашэнне ім можна смела сказаць «дзякуй».

Яны зрабілі добрую справу і вартыя хваля б маральнай узнагароды.

Але праблема ў тым, што такіх класаў у Беларусі не адзін і не дзесяць. Шкаляры з 191-й напісалі ліст — і былі пачутыя. Колькі яшчэ дзяцей пазбаўлены права вучыцца на роднай беларускай мове, пра якіх ніколі не ўзгадае ніякае ўпраўленне, ніякае міністэрства... І гэта прыкра.

Да таго часу, пакуль хоць адзін маленькі беларус не будзе мець магчымасці вучыцца па-беларуску, міністр адукацыі не можа прэтэндаваць на добрае слова ад нас. Але калі такое здарыцца і праблема беларускамоўных класаў знікне — ён зойме годнае месца ў гісторыі незалежнай Беларусі.

<p>РЕСПУБЛІКА БЕЛАРУСЬ</p> <p>МІНСКІ ГРАДАСКІ</p> <p>ВЫКАНАВЧЫ КОМІТЭТ</p> <p>УПРАЎЛЕННЕ АДУКАЦЫІ</p> <p>220050, г. Мінск, вул. Кірава, 5.</p> <p>Тэл./факс 227-41-38</p>	<p>РЕСПУБЛІКА БЕЛАРУСЬ</p> <p>МІНСКІ ГОРАДСКОЙ</p> <p>ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ</p> <p>УПРАВЛЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ</p> <p>220050, г. Минск, ул. Кирова, 5.</p> <p>Тел./факс 227-41-38</p>
<p>10-06 1999 г. 6.03/947</p> <p>16 № _____ ад _____ 1999 г.</p>	
<p>220034, г. Мінск.</p> <p>вул. З. Бядулі, 5-47</p> <p>редакция газеты "Навіны"</p>	
<p>Упраўленне адукацыі Мінгарвыканкама інфармуе аб тым, што артыкул «Нерэнтабельнасць роднай мовы», надрукаваны ў Вашай газеце N 54 ад 19 траўня 1999 года, абмеркаваны на нарадзе загадчыкаў раа, рэкамендаваны для вывучэння і прыняцця неадкладных мер у кожным раёне горада па захаванні беларускамоўных школ і класаў.</p> <p>Паведаміаём, што беларускамоўны будучы 10 «А» клас у СШ N191 захоўваецца.</p> <p>Начальнік упраўлення Г.А. ПЯТРОВІЧ</p>	

УСХОДНІ НАПРАМАК

«Приправа» к российскому пирогу

Александр Лукашенко признался, что готов выдвинуть свою кандидатуру на выборах главы Союза России и Беларуси

Виктория ТУРОВА

Еще не стерлись из памяти заверения Лукашенко в том, что шапку Мономаха он примерять не собирается, как своим новым откровением он перечеркнул собственные обещания. В интервью российской газете «Трибуна» Александр Лукашенко сообщил, что не исключает возможности выдвижения своей кандидатуры на выборах главы Союза Беларуси и России, хотя и отдает себе отчет, что это станет возможным только в том случае, если должность союзного президента будет вообще учреждена.

На первоначальном этапе переговоров об объединении России и Беларуси Лукашенко готов был согласиться на то, чтобы становиться президентом Союза по очереди с Ельциным. Однако ему разъяснили, что союзные посты можно ввести только изменяя Конституции обоих государств. В Беларуси с конституционными реформами полный порядок. Но в России сегодня не начало 90-х, а конец XX века. За такие дела могут в процессе референдума вообще президентский пост упразднить. Тем более, что россияне

сейчас к урнам подпускать нельзя — зарплату не платят со времен последней реформы.

В ходе апрельской встречи Борис Ельцин не поддержал и другую инициативу Лукашенко — поделить союзные посты по-братски: президентский — большому, вице-президентский — меньшему. Вот Лукашенко и обиделся, мол, не хотите меня на вторые роли, получите на первые. «Если мой рейтинг будет достаточно высок, то наверняка найдутся люди, которые захотят выдвинуть меня на этот пост», — убе-

ден он. И это не пустые слова. Незря же он и его команда так долго «окучивали» российские регионы. А в «красных» регионах рейтинг белоруса — ого-го какой!

Белорусский лидер понимает, что большинство российских политиков только на словах приваживают соседа, а на деле вовсе не горят желанием увидеть «белорусский феномен» на кремлевском престоле. Но их мнение не заботит Лукашенко. Главное — влюбить в себя электорат, а уж политики вынуждены будут подстроиться. России, по мнению А. Лукашенко, ох, как нужна крепкая рука. Белорусский президент может научить россиян, как надо делать, чтобы Запад в постоянном напряжении держал, чтобы парламент не выстул, чтобы оппозиция не высывалась, чтобы журналисты только пронадои и виды на урожай рассуждали.

Однако то, что прижилось в Беларуси, в России внедрить не-

реально. Именно поэтому навязчивые идеи Лукашенко «сдать» собственную страну России не находят соответствующего понимания в Кремле. В руководстве России «блокируется» практически все, что касается единения с Беларусью», а «смнением Б. Ельцина просто не считаются», пожаловался белорусский президент журналистам российской «Трибуны». Два президента декларации подписывают, шампанское выпивают, интервью дают, а договоренности на местах не реализуются! Если бы в Беларуси какой-либо чиновник или ведомство позволило себе не выполнить международное соглашение, «я бы голову за это снял», поучает младший старшего брата. Из интервью следует, что Лукашенко раздражает и создание ГУУАМ — сообщества государств, в которое вошли Грузия, Узбекистан, Украина, Азербайджан и Молдова. Но вообразование возникло, по сло-

вам Лукашенко, исключительно из-за действий Москвы, а это, безусловно, еще более отдалает народы указанных государств от России.

Критическая экономическая ситуация, сложившаяся в Беларуси за время правления Лукашенко, толкает его на российское политическое поле. Президент желает снять с себя ответственность за то положение страны, в котором Беларусь оказалась по вине его непрофессионального руководства. Кроме того, до 20 июля надо любыми путями устранив и политическую проблему с легитимизацией президентских полномочий. Интервью российской газете ясно показывает, что все свои чаяния и надежды на этот счет белорусский лидер связывает исключительно с Москвой. Только образование до 20 июля нового конфедеративного государства может стать так необходимым ему спасательным кругом.

НАЗІРАЛЬНІК

Ма-а-а-а-ленькие думки

Александр ДУБРАВИН

Забавные книжицы попадают иногда на задние полки газетных киосков в конце месяца. Например, научно-теоретический орган «Беларуская думка», основанный, как сообщается на его первой странице, президентской администрацией аж в 1991 году. Задолго, между прочим, до возникновения президента и его администрации, а также любых мыслей на сей счет. Тогда еще о плохом и не думалось, надеялись на лучшее.

Книжица печатается ровными буквами на белой бумаге тиражом 9 тысяч 311 экземпляров, что чудесным образом обеспечивает выживание всех творческих людей этого органа в кабинетах с 14(!) телефонами. А это — главное. Завбота о людях — наш девиз!

Рассчитана книжица, по-видимому, на особую категорию избранных читателей — на государственных мужей. Этих неутомимых титанов новых планов, человечийх селективных совещаний, тряпичных новой формации, чиновников вертикальной посадки. Она призвана налить в их усталые мозги увесистыми мыслями и помогать бить этими мыслями по массам. Справляется ли она с такой работой?

На страницах «Б. думки» часто встречаются поучительные теоретические места. Вот, например, характерная выписка из интервью Урала Рамдраковича Латыпова под заголовком «Мыслить и действовать в измерении завтрашнего дня...», в майском номере «Б. думки»: «...история трех наших народов, наши политические и экономические интересы, интересы в области безопасности, наше культурное родство, ратные подвиги, родственные связи дают полное право говорить о белорусах, русских и украинцах как именно о братских народах. И большой исторический грех берут на себя те, кто хочет это братство порушить».

Очень содержательная глыба текста! Урал Рамдракович задает тон, выступает как синтезатор истории, защищает некое виртуальное «братство» и чешет готовыми кусками из «Славянской

газеты». Непонятно, правда, какой народ он считает своим среди вышеперечисленных «наших», но это мелочи. Главное, что он хороший человек и выстутает от нашего имени. Выступать ему поручил Александр Григорьевич, которого идеологией заниматься тоже как будто никто не принуждал. Для этого есть образованные люди. Но они в администрации к президенту не попали. И в «Б. думке» их негусто. Поэтому некому было своевременно объяснить Уралу Рамдраковичу, как человеку не местному, в чем истинные интересы наших народов и как нужно укреплять дружбу с соседями министру иностранных дел независимой Беларуси. В том числе на Севере и на Западе.

А что касается настоящей истории, Урал Рамдракович, так ее лучше вообще не трогать! Там кроется много смертельных опасностей для вашей удивительной модели коммунальной дружбы народов. Лучше напишите новую, свою, на гладкой бумаге. В соавторстве с Владимиром Петровичем Заметалиным. Он тоже не местный. И тоже при «портфеле».

Книжица хороша еще и тем, что собрала вокруг себя любителей казенной мудрости. Переливателей из пустого в порожнее. То есть, государственных философов. Людей, которые думают в нужном для нынешней власти направлении и за это получают блага из государственного кармана. Совершенно понятно, что

если блага по нашим временам небольшие, то и думы отечественных философов неизбежно будут иметь соответствующий размер. Бытие, так сказать, определяет калибр. Под видом глобальных мыслей оприходуются ма-а-а-ленькие думки. Диалектика! Однако не все отечественные любомудры согласны с этим утверждением. Некоторые философствуют все наоборот.

Вот вам статья кандидата философских наук Сергея Голубева из Витебска «Духовное единство — фундамент союзной государственности» в том же номере. Берем ее как очень красноречивый пример, характеризующий всю книжицу.

Отметим как неоспоримую находку автора саму тему этого произведения, выраженную в заголовке. Она необыкновенно актуальна в переходный период, когда очень нужно теоретически обосновать оккупацию своей страны соседним государством. Тема очень «проходимистая»! С ней можно за-

махиваться не только на докторскую диссертацию, но даже и на профессорскую ставку!

Хочется, тем не менее, предостеречь автора, что проходимость в науке имеет свойство моментально превращаться в непроходимость. Один ученый дядя как-то писал диссертацию под заголовком «Сталин — вождь трудящихся всего мира». И не успел защититься: Сталин умер. Ученый начал писать диссертацию «Хрущев — лидер коммунистического мира», и тоже не успел. Тогда он расстроился и умер сам на полпути к успеху. Вот как бывает в философских кругах.

Перейдем теперь к рассмотрению содержания самой статьи. В ней описаны печальные личные мотивы автора, вызванные распадом СССР. Любо-мудр Голубев сослался при этом на имена Платона, Аристотеля, М. Вебера, Иллариона, Филофея, Владимира Мономаха, славянофилов и т.п. Экономика, утверждает автор, для государства не самое главное. Главное — «ценности духа, религия для государственного бытия». Без экономики, дескать, еще прожить можно, а вот без политинформаций — никак! Советский Союз, оказывается, развалился от того, что «был вынут стержень идеологии, сняты ее скрепы — и государство распалось; уже никакая экономическая целесообразность и взаимовыгода не могли его спасти». Называются некие абстрактные цифры, взятые наугад, без ссылки на источник. Тут же автор находит место и для Америки в качестве отрицательного примера. Без нее ведь — никак. Почему, дескать, американский инженер получает в 50-100 раз больше российского? Потому, оказывается, что американцы эксплуататоры и у них идеология на первом месте. Ну и так далее, тому подобное, как на паперти. Заунывно и безграмотно. Давай попов, лекторов и агитацию! «Концептуальная власть над ми-

ром». «Базовые ценности». Давай «братство», высокую духовность. А экономика — потом, как получится. Хотя мы ее и не отвергаем.

В конце статьи кандидат Голубев переходит к своему заглавному конструктиву: «Наши ценности, общие для русских и белорусов, — это вера и уважение к старшим, справедливость, коллективизм и взаимовыручка, любовь к Родине и способность подчинять свои интересы интересам общества». Классическая демагогия в исполнении кандидата философских наук. Разве японцы, например, меньше уважают старших? Или разве американцы меньше любят свою Родину? А вот «коллективизм» — действительно чисто российская ценность, навязываемая всем соседям с упорством маньяка. Отсюда, кстати, все российские изобретения нового времени: колхозы, лагеря, колонии, армии, общины, союзы и т.п. Это все от комплекса неполноценности.

Если уж говорить по существу, «брат» Голубев, то для белорусов характерен индивидуализм. Мы — нация хуторян, единоличников, хозяев. Мы не любим горлопанов, бездельников, голодранцев и шарлатанов, которые норовят каждый раз взобраться нам на шею. Вы что в очередной раз предлагаете? Подчинить интересы нормальных людей интересам какого-то «общества», состоящего, как правило, из мерзавцев высшей пробы, да захребетников, не умеющих и не желающих работать? Ведь самый большой подарок, какой это «общество» и самодельные философы могут дать белорусскому народу, — раз и навсегда оставить его в покое. Он сам устроит свое счастье. Короче: в гробу белорусы его видали, ваш коллективизм, так и передайте коллегам.

Словом, впечатление такое: присел рядом со мной мыслитель Голубев, выпустил свою маленькую «думку» и пропал навеки. А запах остался. Запах гнилых идей, душной чепухи и всей этой книжицы, пылящейся на задней полке газетного киоска.

ДЫЯГНАЗ

Александр ПОТУПА

Умопомрачение

Года три назад, незадолго до несветлой памяти референдума-96, один видный оппозиционер спросил меня: «Какой президент нужен стране?» И под настроение получил ответ: «В первую очередь стране нужен главный психиатр». Шутка стала широко известной в узких кругах, но вряд ли мы представляли тогда, сколь мала в ней доля шутки.

В недавнем интервью для «БДП» председатель Комитета цен при минэкономике г-н Адашкевич изложил мотивировать необходимость государственного зажима цен слишком высокими зарплатами, скажем, в системе «Белфарм». «Оказывается, в этой системе (4 предприятия в Беларуси), — сказал он, — средняя зарплата BLR 18 млн. А у их руководителей «пахнет» 40 миллионами. В то время как средняя зарплата по промышленности республики составила BLR 12 млн., а зарплата у председателя Комитета цен — BLR 21 млн., включая все виды доплат за классность, госслужбу. Так давайте хоть чуть-чуть иметь какие-то рамки».

Иметь какие-то рамки — очень свежая и привлекательная мысль. И председателя жалко. Но в переводе на общепонятное его идея сводится к тому, что негоже прибыльным фармацевтам зарабатывать по 40 «баксов» в месяц, когда в среднем народ зарабатывает \$30. А более \$90, которые получают руководители предприятий, пахнут черт знает чем на фоне менее \$50 председателских с его-то классностью.

Если вы замкнулись, сосредоточились на этих цифрах и почувствовали, что «едет крыша», не пугайтесь — с вашей-то психикой как раз все в порядке. Хуже у тех, кто согласен за такие деньги руководить государством и переживает лишь за то, что руководители более мелких предприятий, чем Республика Беларусь, иногда получают немного больше. И с целью предотвратить безобразие вводят в действие такие документы, как постановление совмина № 822 от 31.05.99, где должностные оклады руководителей предприятий зажаты в интервале примерно \$35-58, а у руководителей научно-исследовательских и проектных организаций — вообще в интервале \$30-43. На этом фоне периодические всплески борьбы с коррупцией выглядят как неизбежно учащающиеся обострения хронического популизма с переходом в буйную фазу.

Пожоже, подавляющее большинство государственных актов нуждается в предварительной психолого-психиатрической экспертизе. Возможно, читателей есть собственное мнение на этот счет, и они подскажут нам название тех актов, которые подлежат означенной экспертизе в первую очередь. Будем признательны и постараемся посодействовать.

Только оценивайте все с гуманитарных позиций — они ведь хочут (или хотят?) как лучше, а потом приходится «чуть-чуть иметь какие-то рамки», которые, в свою очередь, за такую зарплату и не хочут, и не хочут...

Сыноч

Адным даруецца ўсё.
Другіх за значна
меньшае караюць

Славамір АДАМОВІЧ

Трохпавярховы чырвоны дом пад №17, што стаіць на вуліцы Беламорскай у Менску, належыць былому дэпутату ВС БССР, лаўрэату дзяржпрэміяў СССР і БССР, народнаму мастаку СССР Міхайлу Савіцкаму. Жыве тут і ягоны сын, Савіцкі-малодшы — А.М. Пра яго і пойдзе мая гутарка.

Не прайшоў па конкурсе

«Грамадзянскасць — гэта актыўная жыццёвая пазыцыя. У хвіліну выпрабаванняў, у цяжкія часы гэтая ўласцівасць абавязкова праявіцца самым яркім чынам».

М.Савіцкі, «Зорька», № 40 ад 7.10.1983.

Пасля вучобы ў мастацкай школы імя Глебава ня проста Савіцкаму-сыну паступалася ў тэатральна-мастацкі інстытут. З копіі экзаменацыйнага ліста №16, выдадзенага 6.07.1981, вынікае, што абітурыент Савіцкі на прыёмных іспытах атрымаў наступныя адзнакі: малюнак агульнай фігуры — тры, жывапіс (нацюрморт) — тры, малюнак (галава) — тры, жывапіс (галава) — тры, кампазіцыя — тры, беларуская мова і літаратура (сачыненне) — тры, руская мова і літаратура (вусна) — чатыры, гісторыя СССР (вусна) — пяць. Такім чынам, паводле атрыманых адзнакаў, Савіцкі-сын па конкурсе не праходзіў.

І тады да вырашэння праблемы падключыўся Савіцкі-бацька. У звароце на імя міністра вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР Мяшкова ён піша:

«Паважаны Мікалай Максімавіч! У гэтым годзе мой сын, Савіцкі А.М., здаваў экзамены ў Беларускае дзяржаўнае тэатральна-мастацкае інстытуте на аддзяленне графікі. Не набраўшы неабходнай колькасці балаў,

не прайшоў па конкурсе. Усё ясна, і ня можа быць пытанняў, разумеючы, што ў выніку шматгадовага вялікага вопыту выпрацаваныя палажэнні адбору абітурыентаў, выкананне якіх засяцерагае ад памылак. (...) У тэатральна-мастацкім інстытуте, на падставе яго спецыфікі, складалася традыцыя ўнясення карэктываў пры вызначэнні адзнакі па экзаменацыйным прадмеце, кіруючыся толькі меркаванням выкладчыкаў пра таленавітасць паступаючага. У выніку дапускаюцца непраўныя, ня толькі для абітурыентаў, памылкі і магчымасці неаб'ектыўнага стаўлення. (...) Ведаючы ўзровень адукацыі і дадзеныя свайго сына, прычым ня з пункту гледжання бацькі да свайго сына, а з пазыцыяў высокіх прафесійных патрабаванняў, я прыйшоў да высновы, што дапушчана памылка. (...) Прашу Вашай дапамогі, Мікалай Максімавіч, у залічэнні майго сына студэнтам тэатральна-мастацкага інстытуту, бо ў гэтым годзе набор на катэдру графікі ўсяго пяць чалавек, нашмат менш, чым у мінулыя гады.

М.Савіцкі, народны мастак СССР, член-карэспандэнт Акадэміі мастацтваў СССР».

Зварот Савіцкага-старэйшага знайшоў разуменне ў колішняй партыйнай дамы Сняжковай, якая ў верхнім левым куце згаданай апэляцыі

размашыстым почыркам паставіла: «Мяшкову. Згадзіцца з просьбаю М.Савіцкага ў парадку выключэння». Крыху ніжэй — рэзалюцыя рэктара Э.Герасімовіча: «Залічыць у якасці выключэння (звыш пляну) Савіцкага А.М. студэнтам першага курсу БТМІ. 24.08.81». Так Сыноч стаў студэнтам.

Савіцкі-бацька пасля 1981 году пасьпяхова перажыў і перабудову Гарбачова, і распад СССР, і беларускі канстытуцыйна-дзяржаўны ўздым пэрыяду 1991-1994 гадоў. Здавалася б, толькі радавацца, што Бог даў дажыць да часоў ППРБ. Але няма ў аўтара «Лічбаў на сэрцы» вялікай радасці ад жыцця і дзякуючы Сынку ўжо, відаць, ня будзе.

Не відаць, каб быў асабліва ўсцешаны жыццём і Савіцкі-сын. 5 траўня 1995 году ў газэце «Белоруссия» выходзіць ягоны артыкул «Хамут для «Пагоні», альбо Роздум з нагоды адной выстаўкі», у якім Сыноч удасканальваецца ў майстэрстве брутальнасці як ідэяў, гэтак і рэаліяў беларускага жыцця. Выхад на экраны БТ фільму «Дзеці хлусьні» яшчэ больш ускладніў узаемяны Сынка з навакольным сьветам — былыя аднакурснікі і таварышы перасталі здароўкацца, студэнты адкрыта пагарджаюць ім. У інтэрв'ю для газэты «Свободные новости плюс» («№ 32 за 11-18.08.1995) колішні троечнік і непаступленец бязь ценю сумневу заяўляе: «Я лічу сябе прафесійным мастаком. А добрым ці дрэнным — ужо некарэктнае пытаньне». У № 12 газэты «Імя» за 30 жніўня таго ж 1995 «прафесійны мастак» у дыялогу з карэспандэнтам газэты З.Плаксам зрываецца на элементарную лаянку. «А што робіцца ў нас у акадэміі? — пытаньнем на пытаньне журналіста адказвае Сыноч. — Нядаўна прачытаў у газэце інтэрв'ю двух малалетніх крэтынаў, якія там вучацца. Ды гэтых прыдуркаў адправіць проста ў войскі, у будбат, няхай іх там гарачыя чачэнскія хлопцы навучаць сям-там, тады паглядзім, што яны будуць казаць».

Ня ведаю, што сказалі б непаўналетнія студэнты, калі, ня дай Бог, давялося б трапіць на чачэна-расейскую вайну, а вось Андрэю Савіцкаму апошнія месяцы ўвосем скажаць няма чаго. І гэтак у ёсьць

істотная прычына...

Стрэл

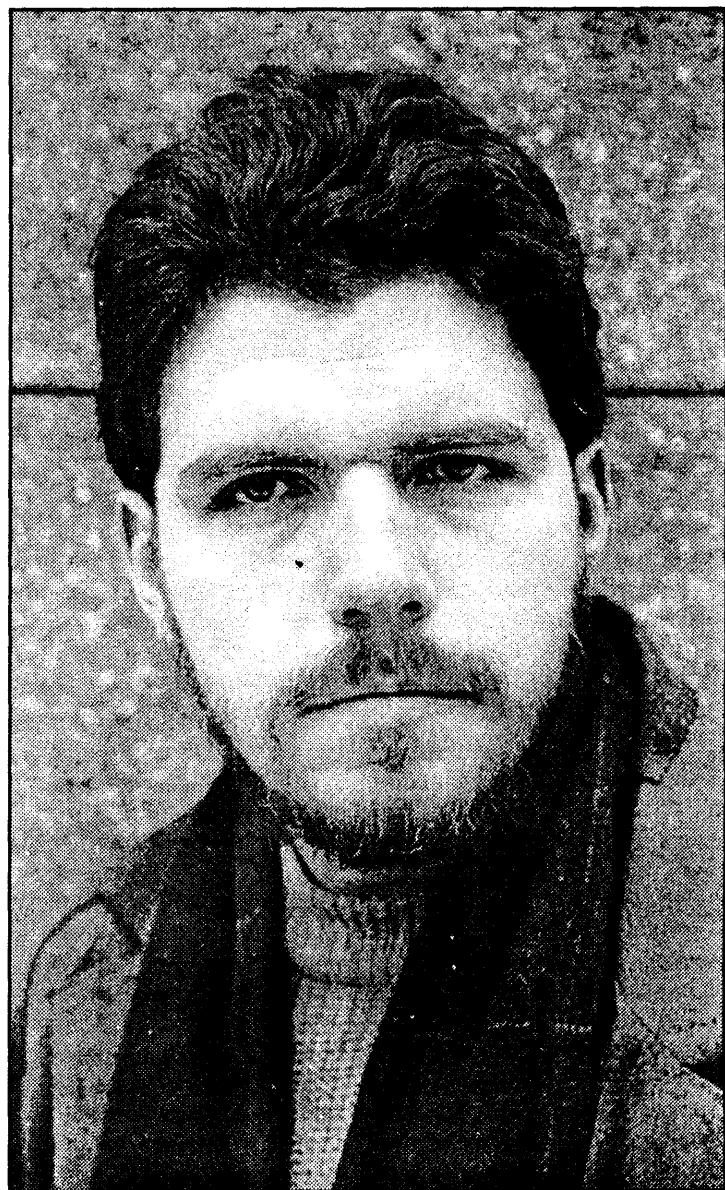
Судовы працэс над А.М. Савіцкім, 1964 г.нар., ураджэнцам Менску, з вышэйшай адукацыяй, грамадзянінам РБ, нежанатым, ваеннаабавязаным, які працуе памочнікам кіраўніка ў творчых акадэмічных майстэрнях міністэрства культуры РБ, раней не судзімым, распачаўся 23 сьнежня 1998 г. і завяршыўся на наступны дзень. Суд пад старшынствам судзьдзі Дашука, у прысутнасці народных засядальнікаў, грамадзкага абаронцы (адваката Азгура З.З.) устанавіў наступнае.

Савіцкі А.М. 6.09.1998 каля 14 гадзінаў дня, знаходзячыся на вул. Беламорскай, 17, здзейсніў злоснае хуліганства: з двара свайго дому, кіруючыся хуліганскімі намерамі, зрабіў адзін прыцэльны стрэл зь незарэгістраванага газавага рэвальвэра шротавым патронам у непаўналетніх Запарожца Сяргея і Шавеля Андрэя, прычымішы Запарожцу раненне твару і Шавелю пабоі ў выглядзе сінякоў на патыліцы.

Дашытаны ў судовых паседжаньнях у якасці падсуднага Савіцкі А.М. растлумачыў, што 6 верасня 1998 году каля 14 гадзінаў дня ягоная маці паведаміла яму, што нейкі падлеткі спрабуюць пералезьці плот, якім абгароджаны іх участак вакол дому. Ён выбег на двор, убачыў падлеткаў і, для таго каб папужаць іх, дастаў з кішэнні ватоўкі газавы рэвальвэр, накіраваў яго ў бок непаўналетніх і зрабіў адзін непрыцэльны стрэл. Намеру нанесці цялесныя пашкоджанні ня меў, пра тое, што ў рэвальвэры знаходзіліся тры шротавыя патроны, ня ведаў. Зброю набыў у кастрычніку 1997 г. у навочна знаёмага. Калі ён, Савіцкі А.М., выходзіў са свайго дому і ўбачыў падлеткаў, яны не ўяўлялі для ягоных жыцця і маёмасці ніякай пагрозы.

Віна падсуднага пацвярджаецца паказаннямі пацярпелых. Непаўналетні Запарожца патлумачыў, што ён, яго сябры Матушэўскі, Патапенка і Шавель гулялі ў мяч, які выпадкова трапіў у мэталічныя вароты суседняга дому. Калі яны паспрабавалі забраць мяч, насустрач выбег незнаёмы мужчына, у правай руцэ якога быў рэвальвэр чорнага колеру, і стрэліў. Шавель і Запарожца атрымалі раненні твару, пасля чаго падлеткі пайшлі на кватэру да Патапенкі, каб спыніць кроў і перавязаць раны. Пра здарэнне яны расказалі матчы непаўналетняга Патапенкі. Пацярпелыя Матушэўскі, Шавель і Патапенка пацвердзілі паказанні свайго таварыша.

Віна падсуднага Савіцкага А.М. пацвярджаецца пратаколам агляду месца здарэння, пратаколам адабрания рэчавых доказаў (рэвальвэру) і пратаколам следчага эксперымэнту, а таксама высновамі судова-медыцынскіх экспертызаў, якія сьведчаць, што рубцы на твары з'явіліся ў выніку прымянення газава-шротавай зброі і адносяцца да катэгорыі лёгкіх цялесных пашкоджанняў. Гэтыя пашкоджанні не пацягнулі за сабой кароткатэрміновага расстройства здароўя, іншародныя целы, якія знаходзяцца ў мяккіх тканках твару, мо-

● Савіцкі А.М. — Сыноч, які атрымаў умоўнае пакаранне за рэвальвэрны стрэл па дзецях

гуць быць выдаленыя як самастойна, так і хірургічным шляхам. Рубцы на твары з цягам часу стануць больш тонкімі, сьветлымі, рухомымі, як і тыя, якія застаюцца пасля выдалення іншародных целаў, але поўнасьцю ня знікнуць.

Што да зброі, дык балістычная экспертыза высветліла наступнае: рэвальвэр №053327, адабраны ў гр. Савіцкага, зьяўляецца газавым рэвальвэрам мадэлі МЕ-38 «Сомпракт» нямецкай вытворчасці калібру 9 мм. Тэхнічна спраўны, да стральбы прыдатны, агнястрэльнай зброяй не зьяўляецца. Адабраны разам з рэвальвэрам патроны ёсьць спецыяльныя рэвальвэрныя калібру 9 мм, якія наладаваныя шротавым зарадам і прызначаны для адстрэлу дробных грызуноў і зьмеяў.

Прысуд

Ацэньваючы ўсе сабраныя па справе доказы, суд Савіцкага раёну Менску пад старшынствам Дашука палічыў, што віна падсуднага ў злосным хуліганстве ўстаноўленая і даказаная. Што датычыцца зброі, то наладаваныя шротам рэвальвэрныя патроны калібру 9 мм боепрыпасамі суд не прызнаў і ў дзеяннях Савіцкага Андрэя злачынства не знайшоў. Вырашаючы пытаньне пра наяўнасць крымінальнага паняцця «знявечаньне твару ў пацярпелага Запарожца», суд прыйшоў да высновы, што, нягледзячы на наяўнасць мэдыцынскага паняцця згодна з судова-медыцынскай экспертызаў, крымінальнае паняцце «знявечаньне» адсутнічае, паколькі выгляд пацярпелага ў выніку нанясення яму пашкоджанняў істотна не змяніўся. У выніку суд, улічыўшы ўсе характарыстыкі падсуднага і ступень небясьпечнасці ажыццёўленага злачынства, вырашыў, што Савіцкага Андрэя можна выправіць без іза-

цыі ад грамадства. Па крымінальнай справе «непаўналетніх Запарожца, Патапенка, Шавель, Матушэўскі супраць гр. Андрэя Савіцкага» апошні судом быў апраўданы, але прызнаны вінаватым у злосным хуліганстве і асуджаны да 4 гадоў пазбаўлення волі. Але пакараньне суд прызначыў лічыць умоўным.

На ўсё астатняе жыццё

Савіцкаму-малодшаму пашанцавала. За абстрэл школьнікаў шротавымі набоямі — пара дзён адсідкі ў камэры часовага затрымання. Яму нават вернуць яго чорны рэвальвэр — вось толькі зарэгіструюць у адпаведным адзеле міліцыі. Другая справа бацькі абстраляных школьнікаў. Яны засталіся вельмі незадаволеныя выракам судзьдзі і ў будучыні спадзяюцца на адпаведную сатысфакцыю.

Каб партрэт «героя» быў поўны, варта напрыканцы прыгадаць некалькі выказванняў Сынка ў размове з журналістам.

Журналіст:...Вы казалі, што першым да гвалту заклікаць ні ў якім разе ня будзеце, пазней запатрабавалі адправіць студэнтаў акадэміі ў будбат...

Савіцкі: Іх і трэба адправіць у будбат. Калі чалавек камусьці ўскрывае жыццё, няўжо пакінуць яго як рэалізатара свабоды без пакарання? Гвалт неабходны.

Журналіст: Яны нікому не ўскрываюць жыццё. Існуе цудоўны прынцып — нельга судзіць чалавека за няздзейсненае злачынства.

Савіцкі: Дэмакратыя, у тым пляне, у якім яна ў нас развіваецца, — гэта заўсёды дваіны рахунак. Я ў гэтым глыбока перакананы. Адным даруецца ўсё, іншых за значна меншае пачынаюць трэціраваць».

І спраўды, Сынку Савіцкага даруецца тое, за што іншы сядзеў бы ў турме.

● Дом Савіцкіх. Тут Сыноч стрэліў у падлеткаў шротам